

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain 39 ja 41 §:n sekä ammattikorkeakoululain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄSIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yliopistolakia ja ammattikorkeakoululakia. Esityksessä ehdotetaan yhdenmukaistettaviksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain opiskeluoikeutta, opiskeluoikeuden jatkamista ja sen menettämistä koskevia säännöksiä. Korkeakouluopiskelijoiden opintoaikojen lyhentämiseksi yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan opiskelija voisi ensimmäisenä opiskeluvuonna opiskelupaikan vastaanottamisen jälkeen ilmoittautua poissa olevaksi, jos hän ensimmäisenä lukuvuonna suorittaa asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaista palvelua, on äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaalla taikka on oman sairauten tai vamman vuoksi kyvytön aloittamaan

opintojaan. Lisäksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluoikeutta koskevia säännöksiä tarkistettaisiin siten, että poissaoloaikaa, jota ei lueta opintojen suorittamisaikaan, lyhennettäisiin sekä yliopistoissa että ammattikorkeakouluissa kahdesta lukuvuodesta yhteen lukuvuoteen. Ammattikorkeakoululakiin ehdotetaan lisättäväksi yliopistolain voimassa olevaa säännöstä vastaava säännös, jonka mukaan ammattikorkeakoulussa opintojen suorittamisaikaan ei laskettaisi poissaoloa, joka johtuu asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaisen palvelun suorittamisesta taikka äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan pitämisestä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2015.

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Opiskelijaksi ilmoittautuminen yliopistossa

Yliopistolain (558/2009) 39 §:ssä säädetään yliopiston lukuvuodesta ja opiskelijaksi ilmoittautumisesta. Sen 1 momentin mukaan yliopiston lukuvuosi alkaa 1 päivänä elokuuta ja päättyy 31 päivänä heinäkuuta. Opetusta annetaan yliopiston määrääminä ajankohtina. Yliopistojen lukuvuosi on perinteisesti jakaantunut kahteen lukukauteen, joista syyslukukausi alkaa 1 päivänä elokuuta ja päättyy 31 päivänä joulukuuta ja kevätlukukausi alkaa 1 päivänä tammikuuta ja päättyy 31 päivänä heinäkuuta.

Pykälän 2 momentin mukaan opiskelijaksi hyväksytyn, joka on ilmoittanut ottavansa vastaan opiskelupaikan, tulee asianomaisen yliopiston määräämällä tavalla ilmoittautua yliopistoon, jonka jälkeen hänet merkitään opiskelijaksi. Opiskelijan on joka lukuvuosi yliopiston määräämällä tavalla ilmoitettava läsnä olevaksi tai poissa olevaksi. Säännöksen nojalla yliopisto määrittelee ilmoittautumiseen liittyvät käytännön menettelyt eli sen, miten ja milloin ilmoittautuminen tulee tehdä.

Yliopistolain 43 §:n mukaan opiskelija, joka ei ole ilmoittautunut 39 §:ssä säädetyllä tavalla, menettää opiskeluoikeutensa. Jos tällainen opiskelija haluaa myöhemmin aloittaa opintonsa tai jatkaa niitä, hänen on haettava yliopistolta oikeutta päästä uudelleen opiskelijaksi. Hakemus voidaan tehdä osallistumatta yliopistolain 36 §:ssä tarkoitettuun opiskelijavalintaan.

Yliopistolain 39 §:n mukaisesti opiskelija voi oman valintansa mukaan ilmoittautua joko läsnä olevaksi tai poissa olevaksi. Opetukseen osallistuminen sekä opintojen ja tutkinnon suorittaminen edellyttää läsnä olevaksi ilmoittautumista. Myös opintotukea voidaan myöntää vain opiskelijalle, joka on ilmoittautunut läsnä olevaksi. Läsnä olevaksi ilmoittautunut maksaa ilmoittautumisen yhteydessä ylioppilaskunnan jäsenmaksun, joka sisältää ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön

(YTHS) terveydenhoitomaksun. Samanaikaisesti toista tutkintoa toisessa yliopistossa suorittavan ja ylioppilaskunnan jäsenmaksun maksaneen opiskelijan ei kuitenkaan tarvitse maksaa terveydenhoitomaksua kahteen kertaan. Yliopistot ovat mahdollistaneet läsnä olevaksi ilmoittautumisen sekä koko lukuvuodeksi että pelkästään toiseksi lukukaudeksi, jolloin toiseksi lukukaudeksi ilmoitetaan poissa olevaksi. Läsnä olevaksi ilmoittautumisen voi yliopistoissa noudatetun käytännön mukaisesti muuttaa poissaoloksi ainoastaan yliopiston määräämänä ilmoittautumisaikana.

Jos opiskelija ei aio lukuvuoden aikana suorittaa opintoja, hän voi ilmoittautua poissa olevaksi. Poissa oleva ei maksa ylioppilaskunnan jäsenmaksua eikä ole oikeutettu opiskelijaetuihin. Poissa olevaksi ilmoittautumisen yhteydessä ei edellytetä poissaolon syyn selvittämistä. Poissa olevaksi ilmoittautumisen voi yliopistojen yleisen käytännön mukaan muuttaa läsnäoloksi milloin tahansa lukuvuoden aikana.

Muutama yliopisto on omalla päätöksellään rajoittanut tai rajoittaa edelleen mahdollisuutta ilmoittautua poissa olevaksi opiskelijan ensimmäisenä lukuvuonna. Poissa olevaksi ilmoittautuminen on tällaisen yliopiston päätöksen mukaan mahdollista ainoastaan tietyistä syistä, esimerkiksi asevelvollisuuden tai vapaaehtoisen asepalveluksen suorittamiseksi, äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan pitämiseksi taikka muista erittäin painavista, esimerkiksi terveydellisistä syistä. Yliopistojen hyväksymät syyt ovat kuitenkin vaihdelleet käytäntöä noudattavien yliopistojen kesken samoin kuin yliopistossa eri tiedekuntien kesken. Yliopistojen käytännöt ovat vaihdelleet myös sen osalta, kuinka pitkään jatkuvaa syytä (esimerkiksi työkyvyttömyyttä) edellytetään.

Opiskelijaksi ilmoittautuminen ammattikorkeakoulussa

Säännökset ammattikorkeakouluun ilmoittautumisesta sekä lukuvuosittaisen läsnäolo- ja poissaoloilmoituksen tekemisestä on lisätty ammattikorkeakoululainsäädäntöön vuon-

na 2000. Siihen asti eri ammattikorkeakoulut olivat noudattaneet omia käytäntöjään opiskelijaksi hyväksytyjen ilmoittautumisessa ammattikorkeakouluun sekä läsnäolo- ja poissaoloilmoituksen tekemisessä.

Vuonna 2001 säännökset opiskeluajan enimmäispituudesta ja ilmoittautumismenettelystä siirrettiin ammattikorkeakouluopinnoista annetusta asetuksesta (256/1995) ammattikorkeakouluopinnoista annettuun lakiin (255/1995). Samassa yhteydessä lakiin lisättiin säännös siitä, että opiskelija voi tekemänsä poissaoloilmoituksen perusteella olla poissa yhteensä enintään kahden lukuvuoden ajan. Säännös siirrettiin sellaisenaan vuoden 2003 ammattikorkeakoululakiin (351/2003) ja myöhemmin uuden, vuoden 2015 alusta voimaan tulevan ammattikorkeakoululain (932/2014, jäljempänä *uusi ammattikorkeakoululaki*) 30 §:n 2 momenttiin.

Opiskelijaksi ilmoittautumisesta säädetään uuden ammattikorkeakoululain 29 §:ssä. Säännöksen mukaan opiskelijaksi hyväksytyn, joka on ilmoittanut ottavansa vastaan opiskelupaikan, tulee ammattikorkeakoulun määräämällä tavalla ilmoittautua ammattikorkeakouluun, minkä jälkeen hänet merkitään opiskelijaksi. Opiskelijan on joka lukuvuosi ammattikorkeakoulun määräämällä tavalla ilmoittauduttava läsnä olevaksi tai poissa olevaksi. Opiskelija voi perustellusta syystä muuttaa ilmoitustaan lukuvuoden aikana.

Säännös, jonka mukaan opiskelija voi perustellusta syystä muuttaa ilmoitustaan lukuvuoden aikana, on lisätty ammattikorkeakoululainsäädäntöön vuonna 2010. Lisäystä koskevissa perusteluissa (HE 26/2009 vp) on todettu, että ammattikorkeakoulujen käytännöt liittyen läsnä- ja poissaoloilmoituksen muuttamisen mahdollisuuteen vaihtelivat, minkä vuoksi katsottiin tarpeelliseksi säätää jouston mahdollisuudesta lukuvuoden alussa tehtyyn läsnä- tai poissaoloilmoitukseen.

Uuden ammattikorkeakoululain 32 §:n 1 momentin mukaan opiskelija, joka ei ole ilmoittautunut laissa säädetyllä tavalla, menettää opiskeluoikeutensa. Jos tällainen opiskelija haluaa myöhemmin aloittaa opintonsa tai jatkaa niitä, hänen on haettava ammattikorkeakoululta uudelleen opiskeluoikeutta. Näissä tilanteissa opiskeluoikeutta uudelleen hakevan ei ole tarvinnut osallistua opiskeli-

javalintaan, vaikka ammattikorkeakoululaisissa ei ole yliopistolakia vastaavaa nimenomaista säännöstä asiasta.

Korkeakouluopiskelijoiden poissaolot

Vuoden 2013 kaikista yliopistojen perustutkinto-opiskelijoista 11 % ja ammattikorkeakoulujen perustutkinto-opiskelijoista 10 % oli ilmoittautunut syksyllä poissa olevaksi. Vuonna 2013 opiskelupaikan vastaanottaneista uusista yliopisto-opiskelijoista 16 % ja ammattikorkeakouluopiskelijoista 17 % ilmoittautui poissa olevaksi heti ensimmäisenä lukuvuonna. Miehistä ensimmäisenä lukuvuonna poissa olevaksi ilmoittautui noin 25 % ja naisista noin 10 %.

Poissa olevaksi ilmoittautumisen yhteydessä ei edellytetä poissaolon syyn selvittämistä. Korkeakouluista saadun tiedon mukaan yleisimpiä poissaolon syitä ovat asevelvollisuuden suorittaminen, äitiys- tai vanhempainvapaan pitäminen, terveydelliset syyt ja opiskelu toisessa korkeakoulussa.

Opintojen etenemistä ja opiskeluun liittyviä taukoja on tarkasteltu myös Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otuksen korkeakouluopiskelijoiden opintoja, arkea ja hyvinvointia kartoittaneessa kyselytutkimuksessa (Opiskelijabarometri 2012, Otus 39/2013). Tutkimuksen mukaan korkeakouluopiskelijat arvioivat opiskelutahtinsa hyvin yhtäjaksoiseksi. Opiskelijabarometrin tilastotietojen mukaan ammattikorkeakouluopiskelijoista noin neljännes on joskus ilmoittautunut poissa olevaksi ja yliopisto-opiskelijoista runsas kolmannes. Yli vuoden mittaisia taukoja on pitänyt korkeakouluopiskelijoista harvempi kuin joka kymmenes, puolen vuoden tai vuoden mittaisia taukoja on pitänyt noin 15 prosenttia opiskelijoista.

Syyt vähintään puoli vuotta kestävien opintotaukojen pitämiseen liittyvät Opiskelijabarometrin mukaan yleisimmin työntekoon, sillä noin kolmannes opinnoissaan taukoja pitäneistä vastaajista ilmoitti työssäkäynnin ensisijaiseksi syyksi tauon pitämiseksi. Seuraavaksi yleisin ilmoitettu syy yliopisto-opiskelijoille oli asepalveluksen suorittaminen, ammattikorkeakouluopiskelijoille taas väli vuoden pitäminen. Sairauden tai muun terveydentilaan liittyvän syyn mainitsi noin

15 prosenttia tauon pitäneistä, lapsen saannin tai muun vanhemmuuteen liittyvän syyn mainitsi 10 prosenttia. Ensimmäisen lukuvuoden poissaolon yleisimpiä syitä olivat armeijan tai siviilipalveluksen suorittaminen, väli vuoden pitäminen ja työssäkäynti.

Opiskelu-oikeus yliopistoissa

Yliopistotutkintoon johtavien opintojen suorittamisaikojen lyhentämiseksi alempien ja ylempien korkeakoulututkintojen tavoitteellisia suorittamisaikoja, opiskelu-oikeutta sekä opiskelu-oikeuden jatkamista ja menettämistä koskevat säännökset lisättiin silloiseen yliopistolakiin (645/1997) syksyllä 2005 voimaan tulleella lainmuutoksella (556/2005). Lakia sovellettiin ensimmäisen kerran lukuvuonna 2005—2006 opintonsa aloittaneisiin opiskelijoihin. Sitä ennen tutkintoon johtavalle opiskelulle ei ollut säädetty enimmäisaikaa lainkaan, vaan opiskelijan opiskelu-oikeus säilyi niin kauan kun hän ilmoittautui lukuvuosittain läsnä olevaksi tai poissa olevaksi. Yliopistouudistuksen yhteydessä opiskelu-oikeutta koskevat säännökset siirrettiin sellaisenaan uuteen yliopistolakiin.

Voimassa olevan yliopistolain 40 §:n 1 momentissa määritellään erikseen alempien ja ylempien korkeakoulututkintojen *tavoitteelliset suorittamisaikat*, jotka kytkeytyvät yliopistojen tutkinnoista annetun valtioneuvoston asetuksella (794/2004) säädettyihin tutkintojen opintopisteinä määriteltyihin laajuuksiin. Mainitun momentin mukaan alemman korkeakoulututkinnon tavoitteellinen suorittamisaika on kolme lukuvuotta lukuun ottamatta kuvataiteen kandidaatin tutkintoa, jonka tavoitteellinen suorittamisaika on kolme ja puoli lukuvuotta. Ylemmän korkeakoulututkinnon tavoitteellinen suorittamisaika on pääsääntöisesti kaksi lukuvuotta. Poikkeuksena tähän ovat eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinto, jonka tavoitteellinen suorittamisaika on kolme lukuvuotta sekä musiikin maisterin tutkinto ja psykologian maisterin tutkinto, joiden tavoitteellinen suorittamisaika on kolme ja puoli lukuvuotta. Lääketieteen lisensiaatin tutkinnon tavoitteellinen suorittamisaika on kuusi lukuvuotta ja hammaslää-

ketieteen lisensiaatin tutkinnon viisi ja puoli lukuvuotta. Molemmat edellä mainituista tutkinnoista järjestetään muista ylemmistä korkeakoulututkinnoista poiketen siten, ettei koulutukseen kuulu alempaa korkeakoulututkintoa. Lain 40 §:n 2 momentin mukaan yliopiston on järjestettävä opetus ja opintojen ohjaus siten, että tutkinnot on mahdollista suorittaa päätoimisesti opiskellen säädetyssä tavoitteellisessa suorittamisajassa.

Lain 41 §:ssä määritellään yliopistossa alempaa tai ylempää korkeakoulututkintoa suorittavan *opiskelu-oikeus*. Sen 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus suorittaa alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopiston tutkintosäännössä ja opetussuunnitelmassa määrämällä tavalla.

Opiskelu-oikeuden enimmäiskestosta säädetään 41 §:n 2 momentissa. Sekä alempaa että ylempää korkeakoulututkintoa opiskelemaan otetulla on oikeus suorittaa tutkinnot viimeistään kahta vuotta niiden yhteenlaskettua 40 §:n mukaista tavoitteellista suorittamisaikaa pitävässä ajassa. Pelkästään alempaa korkeakoulututkintoa opiskelemaan otetulla on oikeus suorittaa tutkinto viimeistään yhtä vuotta sen tavoitteellista suorittamisaikaa pidemmässä ajassa. Pelkästään ylempää korkeakoulututkintoa opiskelemaan otetulla on oikeus suorittaa tutkinto viimeistään kahta vuotta sen tavoitteellista suorittamisaikaa pitävässä ajassa.

Lain 41 §:n 3 momentin mukaan tutkinnon suorittamisaikaan ei lasketa poissaoloa, joka johtuu vapaaehtoisen asepalveluksen tai maanpuolustusvelvollisuuden suorittamisesta taikka äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan pitämisestä. Asevelvollisuuden suorittaminen edellyttää pääsääntöisesti tauon pitämistä opiskelusta ja siten ilmoittautumista poissa olevaksi. Perhevapaiden aikana opiskelijan on sen sijaan mahdollista ilmoittautua myös läsnä olevaksi ja jatkaa opintojaan esimerkiksi osa-aikaisesti. Opiskelu perhevapaan aikana kuluttaa tutkinnon suorittamisaikaa. Perhevapaa otetaan kuitenkin huomioon opintojen edistymistä hidastavana tekijänä yliopistolain 42 §:n mukaista lisäaikaa myönnettäessä.

Saman säännöksen mukaan tutkinnon suorittamisaikaan ei lasketa myöskään muuta

enintään neljän lukukauden pituista poissaoloa, jonka ajaksi opiskelija on ilmoittautunut poissa olevaksi 39 §:n mukaisesti. Tällainen poissaolo voi johtua mistä tahansa opiskelijan elämäntilanteeseen liittyvästä syystä eikä opiskelijan tarvitse yksilöidä poissaolon syytä.

Pykälän 4 momentin mukaan opiskelijan katsotaan aloittavan tutkinnon suorittamisen siitä ajankohdasta, jolloin opiskelija vastaanottaa opiskelupaikan yliopistossa.

Yliopistolain 42 §:n 1 momentin mukaan yliopisto myöntää hakemuksesta opiskelijalle, joka ei ole suorittanut opintojaan 41 §:ssä säädettyssä ajassa, *lisääikaa opintojen loppuun saattamiseksi*, jos opiskelija esittää tavoitteellisen ja toteuttamiskelpoisen suunnitelman opintojen saattamiseksi loppuun. Suunnitelmassa opiskelijan tulee yksilöidä suoritettavat opinnot ja aikataulu tutkinnon loppuun saattamiselle.

Pykälän 2 momentin mukaan opiskeluoikeutta jatketaan, jos opiskelijalla huomioon ottaen hänen voimassa olevien ja puuttuvien opintosuoritustensa määrä ja laajuus sekä aikaisemmat päätökset lisääjän myöntämisestä, on mahdollisuus saattaa opintonsa loppuun kohtuullisessa ajassa. Yliopiston tulee lisäaikaa myöntäessään ottaa huomioon opiskelijan elämäntilanne. Yliopistolain opiskeluoikeuden rajoittamista koskevien säännösten esitöissä (HE 12/2005) todetaan, että opiskelijoiden elämäntilanteet ovat siinä määrin erilaisia, ettei laissa ole mahdollista yksiselitteisesti määritellä edellytyksiä, joilla lisäaikaa voidaan myöntää. Yliopiston tulisi kuitenkin lisäaikaa myöntäessään ottaa huomioon opiskelijan sairauden tai vaikean elämäntilanteen, opiskelunaikaisen yhteiskunnallisen osallistumisen, kansainväliseen opiskelija- tai harjoittelijavaihtoon osallistumisen sekä systemaattiseen huippu-urheiluun osallistumisen vaikutus opiskeluun.

Lisäajan myöntämistä koskeva hakemus voidaan tehdä ennen opiskeluoikeuden päättymistä. Jos opiskeluoikeuden menettänyt henkilö haluaa myöhemmin jatkaa opintojaan, hänen on haettava yliopistolain 43 §:n mukaisesti oikeutta päästä uudelleen opiskelijaksi. Tällöin opiskeluoikeuden myöntämistä ja lisäaikaa koskeva hakemus ratkaistaan samalla kertaa. Yliopistot tiedottavat opiske-

lijoitaan opiskeluoikeuden päättymisestä ja lisääjän hakemiskäytännöistä yleensä noin puolta vuotta ennen opiskeluoikeuden päättymistä.

Yliopistot myöntävät yliopistolain 42 §:n mukaista lisäaikaa hyvin samanlaisilla perusteilla ja periaatteilla. Lisäaikaa myönnetään keskeneräisten opintojen loppuun saattamiseen ja opiskeluoikeutta jatketaan puuttuvien opintojen määrän mukaisesti, jos opiskelija esittää toteuttamiskelpoisen valmistumissuunnitelman. Yliopisto päättää myönnettävän lisääjän pituudesta kussakin yksittäistapauksessa erikseen. Lisäaikaa voidaan myöntää myös usealla eri kerralla. Myönnetyn lisääjän määrä on yleensä 1–4 lukukautta ja ensimmäisellä hakukerralla lisäaikaa myönnetään käytännössä aina. Toisella hakukerralla yliopistot edellyttävät tarkempaa opintosuunnitelmaa ja perusteluita opintojen hitaalle etenemiselle.

Yliopistot eivät tilastoi lisäaikaohakemuksissa esitettyjä opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä syitä. Opiskelijat ovat kuitenkin esittäneet hakemuksissaan opintoja hidastaneiksi syiksi muun muassa perhevapaita, terveydentilaan liittyviä syitä, opiskeluvaikeuksia, taloudellisia syitä ja työntekoa.

Kun opiskelija suorittaa sekä alemmaa että ylempää korkeakoulututkintoa, yliopistot ovat pitäneet 42 §:n 2 momentissa tarkoitettuna kohtuullisena aikana noin kymmentä läsnäolovuotta. Vastaavasti pelkkää alemmaa korkeakoulututkintoa tai pelkästään ylempää korkeakoulututkintoa suorittavien osalta kohtuullisena aikana on pidetty noin viittä ja puolta vuotta.

Opiskeluoikeuden menettämisestä säädetään yliopistolain 43 §:ssä. Sen mukaan opiskelija, joka ei ole ilmoittautunut 39 §:ssä säädetyllä tavalla tai suorittanut opintojaan 41 §:ssä säädettyssä ajassa tai 42 §:n mukaisessa lisääjassa, samoin kuin opiskelija, jolle ei ole myönnetty lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen, menettää opiskeluoikeutensa. Jos tällainen opiskelija haluaa myöhemmin aloittaa opintonsa tai jatkaa niitä, hänen on haettava yliopistolta oikeutta päästä uudelleen opiskelijaksi. Hakemus voidaan tehdä osallistumatta 36 §:ssä tarkoitettuun opiskelijavalintaan.

Opiskeluoikeus ammattikorkeakouluissa

Ammattikorkeakoululainsäädäntöön ei sisälly yliopistolakia vastaavia säännöksiä tutkintojen tavoitteellisista suorittamisajoista. *Opintojen pituudesta* säädetään uuden ammattikorkeakoululain 14 §:n 2 momentissa, jonka mukaan ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tulee pituudeltaan vastata vähintään kolmen ja enintään neljän lukuvuoden päätoimisia opintoja. Erityisestä syystä tutkinto voi olla tätä pidempi. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tulee pituudeltaan vastata vähintään yhden lukuvuoden ja enintään puolestoista vuoden päätoimisia opintoja. Ammattikorkeakoulun on järjestettävä tutkintoon johtavat opinnot niin, että kokopäiväopiskelija voi suorittaa opinnot mainitussa ajassa.

Voimassa olevassa ammattikorkeakouluista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (352/2003) on säädetty tutkintojen laajuudet opintopisteinä, ja käytännössä opintojen pituus määrittynyt näiden opintopisteiden kautta. Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto, liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto, kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinto, liikunnan ammattikorkeakoulututkinto sekä matkailu- ja ravitsemisalan ammattikorkeakoulututkinto on 210 opintopisteen laajuinen, joka vastaa kolmen ja puolen vuoden opintoja. Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto on 240 opintopisteen laajuinen, joka vastaa neljän vuoden opintoja. Merenkulun ammattikorkeakoulututkinto on 270 opintopisteen laajuinen, joka vastaa neljän ja puolen vuoden opintoja. Tekniikan ammattikorkeakoulututkinnon ja luonnonvara-alan ammattikorkeakoulututkinnon laajuus on 210 tai 240 opintopistettä tutkintonimikkeestä riippuen. Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon laajuus on puolestaan 210, 240 tai 270 opintopistettä tutkintonimikkeestä riippuen.

Ammattikorkeakouluopiskelijan *opiskelu-oikeudesta* säädetään uuden ammattikorkeakoululain 30 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus suorittaa tutkintoon johtavat opinnot asianomaisen opetussuunnitelman sekä ammattikorkeakoulun tutkintösäännössä määrättyjen perusteiden mukaisesti. Säännöksen 2 momentin mukaan kokopäi-

väopiskelijan on suoritettava 1 momentissa tarkoitettut opinnot viimeistään vuotta niiden laajuutta pidemmässä ajassa. Opiskelija voi tekemänsä poissaoloilmoituksen perusteella olla poissa yhteensä enintään kahden lukuvuoden ajan tämän kuluttamatta opintojen enimmäisaikaa. Muun kuin kokopäiväopiskelijan opintojen enimmäisajan perusteista määrätään ammattikorkeakoulun tutkintösäännössä. Säännöksen 3 momentin mukaan ammatillisen opettajankoulutuksen opinnot on suoritettava viimeistään vuotta niiden laajuutta pidemmässä ajassa, jollei ammattikorkeakoulu erityisestä syystä myönnä opiskelijalle tästä poikkeusta. Osa-aikaisesti suoritettaviksi tarkoitettut opettajankoulutusopinnot on suoritettava kolmessa vuodessa.

Ennen vuotta 2001 ammattikorkeakouluilla oli ammattikorkeakouluopinnoista annetun asetuksen mukaan mahdollisuus erityisestä syystä myöntää *lisäaikaa* opiskelijalle, joka ei ole suorittanut opintojaan säädettyssä ajassa. Tätä mahdollisuutta ammattikorkeakoulut käyttivät eri tavoin. Erityisenä syynä pidettiin joissakin ammattikorkeakouluissa esimerkiksi poissaoloa äitiysloman tai asevelvollisuuden suorittamisen vuoksi, jota taas toisissa ammattikorkeakouluissa ei luettu lainkaan opiskeluaikaan. Tämän katsottiin saattavan eri ammattikorkeakoulujen opiskelijat keskenään eri asemaan, minkä vuoksi ammattikorkeakouluopinnoista annettua lakia muutettiin 1 päivästä elokuuta 2001 lukien siten, että opiskelija voi tekemänsä poissaoloilmoituksen perusteella olla poissa kahden lukuvuoden ajan ja että tätä aikaa ei lasketa opintojen enimmäisaikaan. Poissaoloilmoittautumista koskevan säännöksen perustelujen (HE 49/2001 vp) mukaan lähtökohtana tuli olla, ettei poissaoloa esimerkiksi äitiysloman tai asevelvollisuuden suorittamisen vuoksi lasketa opintojen enimmäisaikaan. Tällaisten niin sanottujen pätevien syiden luettelemista tyhjentävästi laissa ei pidetty tuolloin mahdollisena ratkaisuna, jolloin päädyttiin ehdottamaan nykyisinkin voimassa olevaa säännösmuotoilua. Poissaolosäännös haluttiin pitää riittävän tiukkana, jotta opiskeluaajat eivät venyisi epätarkoituksenmukaisen pitkiksi. Toisin kuin yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa mahdollisuus ilmoittautua poissa olevalle on siis rajoitettu yhteensä kahteen lu-

kuvuoteen. Yliopistolaissa ei sen sijaan ole rajoitettu opiskelijan poissa olevaksi ilmoittautumista vaan sitä, kuinka paljon poissaoloa opiskeluoikeuteen voi sisältyä.

Voimassa oleva ammattikorkeakoululain poissaolosääntely tarkoittaa käytännössä sitä, että kaikki poissaolosyyt ovat samanarvoisia. Jos opiskelija on käyttänyt poissaolomahdollisuutensa esimerkiksi työssäoloon, hän on joutunut myöhemmin ilmoittautumaan läsnä olevaksi niissäkin tilanteissa, jolloin ei ole voinut opiskella esimerkiksi varusmiespalvelun taikka äitiys- tai vanhempainvapaan johdosta.

Uuden ammattikorkeakoululain 32 §:n 2 momentin mukaan opiskelija, joka ei ole suorittanut opintojaan 30 §:n 2 momentissa säädettyssä ajassa, menettää opiskeluoikeutensa, jollei ammattikorkeakoulu erityisestä syystä myönnä hänelle lisääaikaa opintojen loppuun saattamiseen. Ammattikorkeakoulut ovat myöntäneet lisääaikaa pääsääntöisesti yhdeksi lukukaudeksi tai lukuvuodeksi riippuen puuttuvien opintopisteiden määrästä. Lisääajan myöntämisen edellytyksenä on realistinen suunnitelma opintojen loppuun saattamisesta. Ammattikorkeakoulut eivät tilastoi lisääikahakemuksissa esitettyjä syitä opintojen viivästymiselle. Opiskelijat ovat kuitenkin esittäneet hakemuksissaan opintoja hidastaneiksi syiksi muun muassa perhevapaita, terveydentilaan liittyviä syitä, muita henkilökohtaisia syitä sekä työntekoa.

Jos opiskeluoikeuden menettänyt opiskelija haluaa myöhemmin jatkaa opintojaan, hän voi ammattikorkeakoulujen käytännön mukaan hakea ammattikorkeakoululta oikeutta päästä uudelleen opiskelijaksi vastaavaan tapaan kuin ilmoittautumisen laiminlyönnin opiskeluoikeuden menettänyt opiskelija.

Korkeakoulututkintojen suorittamisajat

Ammattikorkeakoulututkinto-opiskelijoista valmistuu viidessä vuodessa noin 52 %. Kymmenessä vuodessa tutkinnon on suorittanut noin 70 % opiskelijoista. Yliopisto-opiskelijoista valmistuu seitsemässä vuodessa noin 50 % aloittaneista ja kymmenessä vuodessa noin 70 %. Läpäisyajat vaihtelevat koulutusaloittain. Paras läpäisyaste on sosiaali- ja terveysalalla, jossa 5 vuoden läpäisy

on 77 % ammattikorkeakouluissa ja 7 vuoden läpäisy yliopistoissa 80 %. Huonoin läpäisyaste on tekniikan ja luonnontieteiden aloilla – ammattikorkeakouluissa 5 vuoden läpäisy on 35–40 % ja yliopistoissa 7 vuoden läpäisy alle 40 %. Naisilla läpäisyaste on yleisesti ottaen parempi kuin miehillä.

Tutkintojen mediaanisuoritusajat vaihtelevat koulutusaloittain. Ammattikorkeakoulututkinnon mediaanipituus on 3,8 vuotta. Yli neljän vuoden mediaanisuoritusajat ovat tekniikan ja liikenteen alalla, kulttuurialalla, luonnontieteiden alalla sekä luonnonvara- ja ympäristöalalla. Lyhin mediaanisuoritusajaksi (3,4 vuotta) on sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla. Yliopistoissa sekä alemman että ylemmän korkeakoulututkinnon yhteenlaskettu mediaanipituus on 6,1 vuotta. Pisimmät mediaanisuoritusajat (6,8 vuotta) ovat eläinlääketieteellisellä, humanistisella, teologisella ja musiikin alalla. Lyhimmät, alle viiden vuoden mediaanisuoritusajat ovat liikuntatieteellisellä ja terveystieteellisellä sekä teatteri- ja tanssialalla. Naisilla tutkintojen mediaanisuoritusajat ovat pääsääntöisesti runsaat puoli vuotta lyhyempiä kuin miehillä.

1.2 Nykytilan arviointi

Poissa olevaksi ilmoittautuminen yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa

Yliopisto-opiskelijat voivat voimassa olevan lainsäädännön puitteissa ilmoittautua joka lukuvuosi oman harkintansa mukaan joko läsnä olevaksi tai poissa olevaksi. Ammattikorkeakouluopiskelijat sen sijaan voivat ilmoittautua poissa olevaksi ainoastaan kahden lukuvuoden ajaksi mutta voivat valita poissaolonsa ajankohdan vapaasti. Opintojen alussa käytetyn poissaoloajan voidaan nähdä vähentävän todennäköisyyttä siihen, että opiskelupaikan vastaanottanut ylipäätään aloittaa opinnot. Erityisesti ammattikorkeakoulusektorilla ensimmäisen lukuvuoden aikainen poissaolo näyttäytyy ammattikorkeakoulujen näkökulmasta ongelmallisena, kun opiskelupaikkoja saatetaan hakea varalle, eikä opiskeluoikeutta välttämättä hyödynnetä koskaan. Ennen opintojen alkua käytetyt poissaolokaudet vaikeuttavat ja hidastavat myös opiskelijavalinnan prosessia, koska

edellisinä vuosina valitut ja vasta myöhemmin opintonsa mahdollisesti aloittavat tulee huomioida valittavien opiskelijoiden määrissä (yli- tai alitäyttö). Korkeakoulujen opiskelijavalintojen uudistamisen voidaan arvioida kuitenkin osaltaan vähentävän opiskelupaikkojen vastaanottamista ilman aikomusta opiskella, kun korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan vastaanottanut ei voi jatkossa tulla valituksi ns. ensikertalaisten kiintiössä.

Yliopisto-opiskelijoiden ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden poissaolo-oikeuden toisistaan poikkeavaa sääntelyä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Lähtökohtaisesti ilmoittautumista koskevien säännösten tulisi olla mahdollisimman yhteneväiset kummallakin korkeakoulusektorilla.

Opiskelu-oikeuden määrittely yliopistoissa

Yliopistolaisissa määritellyt *tutkintojen tavoitteelliset suorittamisajat* velvoittavat sekä yliopistoja että opiskelijoita. Yliopistojen tulee järjestää opetus ja opintojen ohjaus siten, että tutkinnot on mahdollista suorittaa päätoimisesti opiskellen säädetyssä ajassa. Opiskelijoiden tulee puolestaan suunnitella ja toteuttaa opintonsa siten, että tutkinto tulee suoritetuksi tavoiteajassa.

Yliopistolain *opiskelu-oikeutta koskevien säännösten* voidaan katsoa turvaavan yksittäisen opiskelijan mahdollisuudet tutkinnon suorittamiseen erilaisissa elämäntilanteissa. Säännökset mahdollistavat osa-aikaisen opiskelun ja työssäkäynnin opiskelujen ohessa sekä antavat mahdollisuuden pitää taukoa opinnoistaan silloin, kun osa-aikainenkaan opiskelu ei ole elämäntilanteen (esimerkiksi perhevapaiden tai asevelvollisuuden suorittamisen) vuoksi mahdollista. Opiskelu-oikeutta ei ole haluttu rajata pelkästään määrävuoosiin vaan voimassa olevien säännösten tarkoituksena on ollut muuttaa opiskeluaikoihin liittyvää asennoitumista ja ohjata opiskelijoita suunnitellumpaan ja ripeämpään opiskeluun. Säännökset velvoittavat opiskelemaan suunnitelmallisesti mutta mahdollistavat joustavan opintojen suunnittelun. Toisaalta jopa neljän lukukauden pituista poissaoloa ei säännösten mukaan lasketa tutkinnon suorittamisaikaan, minkä voidaan nähdä myös

kannustavan poissa olevaksi ilmoittautumiseen ja viivästyttävän opintoja.

Yliopistojen näkemyksen mukaan opiskelu-oikeutta koskevilla säännöksillä on ollut vahvaakin ohjaavaa vaikutusta. Säännökset ovat toimineet kannusteena suorittaa opinnot lyhyemmässä ajassa ja opiskelijat ovat tästä syystä olleet aiempaa suunnitelmallisempia opinnoissaan. Toisaalta opiskelijat ovat olleet yliopistojen näkemyksen mukaan hyvin tietoisia siitä, että lisäaikaa myönnetään melko helposti ja käytännössä aina ensimmäisellä hakukerralla.

Yliopistojen *lisäajan myöntämistä koskevien käytäntöjen* voidaan arvioida olevan opiskelijoiden kannalta hyvinkin joustavia. Opintoaikojen lyhentämistä koskevien koulutuspoliittisten tavoitteiden toteutumisen kannalta käytäntöjä voidaan kuitenkin pitää jossain määrin epätarkoituksenmukaisina. Voimassa olevien säännöksen mukaan lisäaikaa tulisi myöntää tilanteissa, joissa opiskelijalla huomioon ottaen hänen voimassa olevien ja puuttuvien opintosuoritustensa määrä ja laajuus on mahdollisuus saattaa opintonsa loppuun kohtuullisessa ajassa. Yliopistoilla on säännöksen perusteella mahdollisuus tarkistaa lisäajan myöntämistä koskevia käytäntöjään opintoaikojen lyhentämiseksi.

Opiskelu-oikeutta koskevat säännökset ovat lisänneet opintojen seuranta- ja yhteydenpitoa opiskelijoihin. Toisaalta säännökset ovat samalla lisänneet yliopistojen hallinnollista työtä yliopistoissa ja tiedekunnissa.

Opiskelu-oikeuden määrittely ammattikorkeakouluissa

Myös ammattikorkeakoululain opiskelu-oikeutta koskevat säännökset turvaavat lähtökohtaisesti yksittäisen opiskelijan mahdollisuudet tutkinnon suorittamiseen erilaisissa elämäntilanteissa. Opiskelu-oikeuteen sisältyvä kahden lukuvuoden pituinen poissaolo-oikeus vaikuttaa kuitenkin usein opintojen etenemiseen viivästyttävästi ja saattaa johtaa myös opintojen keskeytymiseen. Toisin kuin yliopistolaisissa, ammattikorkeakoululaissa kaikki poissaolon syyt ovat samanarvoisia. Jos opiskelija on käyttänyt ammattikorkeakoululain mukaisen yhteensä kahden vuoden pituisen poissaolo-oikeutensa esimerkiksi

työssäoloon, hän on joutunut myöhemmin ilmoittautumaan läsnä olevaksi niissäkin tilanteissa, jolloin ei ole voinut opiskella esimerkiksi varusmiespalvelun taikka äitiys- tai vanhempainvapaan johdosta.

Ammattikorkeakoululain ja yliopistolain opiskeluoikeutta koskevat säännökset on valmisteltu eri aikaan ja eri lähtökohdista. Yliopisto-opiskelijoiden ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluoikeutta koskevaa toisistaan poikkeavaa sääntelyä ei voida pitää enää tarkoituksenmukaisena. Lähtökohteisesti opiskeluoikeutta koskevien säännösten tulisi olla mahdollisimman yhteneväiset kummallakin korkeakoulusektorilla.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettu laki (609/1986, jäljempänä tasa-arvolaki) kieltää välittömän ja välillisen syrjinnän sukupuolen perusteella. Tasa-arvolaki kieltää asettamasta henkilöä eri asemaan raskaudesta tai synnytyksestä johtuvasta syystä. Esimerkiksi oppilaitokset ja muut koulutusta ja opetusta järjestävät yhteisöt eivät voi tasa-arvolain syrjinnän kieltoa rikkomatta menettellä siten, että henkilö joutuu raskauden, äitiys- tai isyysvapaiden tai muiden perhehuoltovelvollisuuksien perusteella epäedullisempaan asemaan esimerkiksi opinto-oikeudesta tai opintojen kestosta päätettäessä. Tasa-arvovaltuutettu on kannanotossaan (TAS 271/2013) pitänyt sellaista tutkinnon suorittamisaikaan vaikuttavaa säännöstä, joka laskee äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan pitämisen poissaoloksi, tasa-arvolain kannalta ongelmallisena. Tasa-arvovaltuutettu on nähnyt ammattikorkeakoululainsäädännön opiskeluoikeutta koskevan säännöksen ongelmallisena myös siitä syystä, että säännöksen perusteluiden mukaan pelkästään lähtökohtana tulee olla, ettei äitiys-, isyys tai vanhempainvapaan aiheuttamaa poissaoloa lasketa opintojen enimmäisaikaan. Tasa-arvovaltuutettu on pitänyt yliopistolain 41 §:n 3 momentin säännöstä niin sanotuista lakisääteisistä syistä yksiselitteisenä ja selkeänä sekä sellaisena, joka takaa yliopisto-opiskelijoiden yhdenmukaisen kohtelun. Tasa-arvovaltuutettu on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriötä harkitsemaan korkeakoulujen poissaolosäännösten yhdenmukaistamista siten, että myös ammattikorkeakouluissa opiskelevilla olisi mahdollista nauttia

yhdenmukaisesta kohtelusta äitiys-, isyys tai vanhempainvapaiden aiheuttamien poissaolojen osalta.

Korkeakoulututkintojen suorittamisajat

Korkeakouluopiskelijoiden suorittamisaikoja on menneiden vuosikymmenten aikana pyritty lyhentämään hyvin monenlaisin keinoin, jotka ovat liittyneet muun muassa korkeakoulujen tutkintorakenteen, opiskelijavallinnan, opintotuen, korkeakoulujen rahoitukseen sekä korkeakoulujen opetuksen ja opintojen ohjauksen kehittämiseen.

Korkeakoulututkintojen suorittamisajoissa tai tutkintojen läpäisyssä ei tilastojen perusteella ole kymmenen viime vuoden aikana tapahtunut merkittävää muutosta parempaan.

Opintojen pitkittymisen ongelma koskee erityisesti yliopisto-opintoja. Opintojen pitkittymisen voidaan katsoa suurelta osin johtuvan osa-aikaisen opiskelun kulttuurista. Oikeuden opiskella tavoitteellisesti akateemisen vapauden puitteissa on katsottu pitkään kuuluvan erityisesti yliopistoperinteeseen. Lisäksi yliopisto-opiskelu poikkeaa luonteeltaan ammattikorkeakoulussa opiskelusta, jossa opinnoissa edetään usein vuosikurssin mukaisena ryhmänä ja jossa tutkintoon kuuluvien vapaasti valittavien opintojen määrä on rajatumpi.

Opiskelijabarometri 2012:n mukaan korkeakouluopiskelijat ovat yleisesti ottaen tyytyväisiä opintojensa etenemiseensä ja omaan oppimiseensa, joskin ammattikorkeakouluopiskelijat ovat hieman yliopisto-opiskelijoita tyytyväisempiä. Opiskelijoiden mukaan yleisimpiä opintoja hidastavia syitä ovat työssäkäynti, heikko motivaatio ja muut henkilökohtaiset syyt, kurssiaikataulujen joustamattomuus sekä opintojen työläys. Opintoja edistäviksi tekijöiksi nähdään taas yleisimmin opiskelutovereilta saatu tuki.

Vuonna 2013 toteutetun Eurostudent -tutkimuksen tulosten mukaan suurimpana opintoja hidastavana tekijänä joka kolmas (32 %) suomalaisista korkeakouluopiskelijoista ilmoittaa toimeentulon järjestämisen. Joka neljäs (25 %) mainitsee hidastavana tekijänä oman asenteen tai motivaation opintoja kohtaan. Opiskelijoista 23 % kokee opintojen vaatavuuden hidastavan opintojen ete-

nemistä. Opintoja nopeuttavana tekijänä joka toinen opiskelija mainitsee oman asenteen tai motivaation opintoja kohtaan. Toiseksi tärkeimpänä opintoja nopeuttavana tekijänä mainitaan omat opiskelutaidot ja kolmanneksi tärkeimpänä mainitaan opetus oppilaitoksessa (luennot, seminaarit ym.). Opiskelijoista 63 % kokee, että opinto-ohjauksella ei ole vaikutusta opintojen etenemiseen.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen ensisijaisena tavoitteena on lyhentää korkeakouluopiskelijoiden opintoaikoja ohjaamalla opiskelijoita nykyistä yhtäjaksoisempaan opiskeluun ja pidentää siten osaltaan työuria ja turvata korkeasti koulutetun työvoiman saatavuus. Esityksen tavoitteena on lisäksi yhdenmukaistaa korkeakoulusektoreiden lainsäädäntöä opiskelu- ja poissaolo-oikeuden määrittelyn sekä opiskeluoikeuden jatkamisen ja sen menettämisen osalta ja varmistaa korkeakouluissa opiskelevien yhdenmukainen kohtelu erityisesti äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaiden sekä asevelvollisuuden suorittamisen aiheuttamien poissaolojen suhteen.

Korkeakouluopiskelijoiden opintoaikojen lyhentämiseksi yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin lisättäisiin säännös poissa olevaksi ilmoittautumisen edellytyksistä opiskelupaikan vastaanottamisen jälkeen ensimmäisenä opiskeluvuonna. Opiskelija voisi ilmoittautua poissa olevaksi, jos hän ensimmäisenä lukuvuonna suorittaa asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaista palvelua, on äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaalla taikka on oman sairauden vuoksi kyvytön aloittamaan opintojaan. Lisäksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluoikeuteen sisältyvää poissaolo-oikeutta lyhennettäisiin nykyisestä kahdesta lukuvuodesta yhteen lukuvuoteen, millä on tarkoitus ohjata opiskelijoita yhtäjaksoisempaan opiskeluun.

Yliopistolain ja ammattikorkeakoululain opiskeluoikeutta, opiskeluoikeuden jatkamista ja sen menettämistä koskevia säännöksiä yhdenmukaistettaisiin. Esityksessä ehdotetaan, että myös ammattikorkeakoulussa opintojen suorittamisaikaan ei laskettaisi poissa-

oloa, joka johtuu asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaisen palvelun suorittamisesta taikka äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan pitämisestä.

Esityksessä ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia korkeakoulututkintojen tavoitteellisiin suorittamisaikoihin eikä opiskeluoikeuden pituuteen. Esimerkiksi sekä alemmaa että ylemmää korkeakoulututkintoa suorittavalla olisi siten oikeus suorittaa tutkinto viimeistään kahta vuotta niiden yhteenlaskettua tavoitteellista suorittamisaikaa pitemmässä ajassa. Ammattikorkeakoulututkintoa suoritavalla olisi oikeus suorittaa tutkintoon johtavat opinnot viimeistään yhtä vuotta niiden tavoitteellista suorittamisaikaa pitemmässä ajassa.

Esitys on osa hallituksen työurien pidentämistä koskevaa toimenpidekokonaisuutta, johon kuuluvat myös korkeakoulujen opiskelijavalintojen uudistaminen, opintotuen uudistaminen, korkeakoulujen hakijasuman purku, oppivelvollisuuden pidentäminen sekä korkeakoulujen rahoituskannusteiden uudistaminen.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettavat lait eivät aiheuta lisäkustannuksia valtiontalouteen. Pitkän aikavälin kustannusvaikutukset liittyvät opiskeluaikojen nopeutumiseen, tutkinnon suorittaneiden osuuden kasvamiseen ja työurien pidentymiseen. Vaikutusten suuruus on riippuvainen muista opintoaikojen nopeuttamiseen liittyvistä toimenpiteistä kuten korkeakoulujen opiskelijavalintojen uudistamisesta ja opintotuen muutoksista.

Esityksen ehdotukset voidaan toteuttaa korkeakoulujen nykyisten voimavarojen turvin. Korkeakoulut, joissa poissaolojen väheneminen ja tutkintoaikojen nopeutuminen ovat keskimääräistä korkeampaa, pystyvät lisäämään omaa osuuttaan korkeakoulujen valtion rahoituksesta. Näiden korkeakoulujen vahvistuva taloudellinen asema tarjoaa uusia mahdollisuuksia myös opetuksen ja ohjauksen kehittämiseen.

3.2 Vaikutukset korkeakoulujen toimintaan

Esityksessä ehdotetaan täsmennyksiä voimassa olevaan opiskeluoikeutta koskevaan sääntelyyn. Muutokset aiheuttavat jonkin verran hallinnollista lisätyötä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opintohallinnossa. Ottaen huomioon, että samanaikaisesti on tulossa voimaan useita opiskeluaikojen lyhentämiseen liittyviä uudistuksia, esitetyt muutokset aiheuttavat lisähaasteita opiskelijavalintaan liittyvässä tiedottamisessa ja opintojen ohjaamisessa. Yhdessä korkeakoulujen opiskelijavalinnan uudistamisen kanssa tämän esityksen mukainen ensimmäisen lukuvuoden poissaolo-oikeuden rajoittaminen kuitenkin vähentää sellaisten opiskelijoiden määrää, jotka vastaanottavat opiskelupaikan ilman aikomusta suorittaa tutkintoa. Tämä helpottaa ja nopeuttaa korkeakoulujen opiskelijavalintaprosesseja, kun poissaoloista johtuva opiskelijavalinnan yli- tai alitäyttötarve vähenee.

3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotettavat lait vähentävät korkeakouluopiskelijoiden poissaoloja ja lyhentävät siten tutkintojen suorittamisaikoja. Esitys on osa hallituksen työurien pidentämistä koskevaa toimenpidekokonaisuutta, johon kuuluvat myös korkeakoulujen opiskelijavalintojen uudistaminen, opintotuen uudistaminen, korkeakoulujen hakijasuman purku, oppivelvollisuuden pidentäminen sekä korkeakoulujen rahoituskannusteiden uudistaminen. Tämän esityksen ja toimenpidekokonaisuuden muiden ehdotusten toteutuessa työurien arvioidaan pidentyvän noin puoli vuotta. Ehdotettavia lakeja sovellettaisiin vasta lain voimaantulon jälkeen opintonsa aloittaviin opiskelijoihin, joten lain muutosten vaikutukset alkavat näkyä tutkintojen keskimääräisissä suorittamisajoissa ja läpäisyasteessa vuoden 2020 jälkeen.

Ehdotettavat lait mahdollistavat edelleen opiskelijoiden kohtuullisen työssäkäynnin opiskelujen ohella. Laeilla kannustetaan opiskelijoita yhtäjaksoisempaan opiskeluun ja siten myös nopeampaan valmistumiseen ja korkeamman tulotason saavuttamiseen.

Ehdotettavat lait yhdenmukaistavat korkeakoulusektoreiden lainsäädäntöä opiskelija- ja poissaolo-oikeuden määrittelyn sekä opiskeluoikeuden jatkamisen ja sen menettämisen osalta. Ehdotettavat säännökset ottavat huomioon merkittävimmät eri sukupuoliin kohdistuvat opintoaikoja pidentävät syyt entistä paremmin myös ammattikorkeakouluissa. Ehdotettavat lait varmistavat korkeakouluissa opiskelevien yhdenmukaisen kohtelun erityisesti äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaiden sekä asevelvollisuuden suorittamisen aiheuttamien poissaolojen suhteen.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Talouden kasvuedellytysten vahvistamista ja julkisen talouden kestävyysvajeen umpeen kuromista koskevan hallituksen rakennepoliittisen ohjelman (29.8.2013) mukaan korkeakoulujen tavoitteellisia valmistumisaikoja koskevaa lainsäädäntöä tiukennetaan valmistumisaikojen nopeuttamiseksi. Rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanoa koskevaa hallituksen päätöstä (29.11.2013) edeltäneen virkamiesvalmisteluna tehdyn esityksen (ns. Martti Hetemäen ryhmä) mukaan korkeakoulujen tavoitteellisia valmistumisaikoja nopeutetaan mm. opiskelijoiden poissaolo-oikeutta rajoittamalla. Lisäksi rajoitetaan ensimmäisen opiskeluvuoden poissaolo-oikeutta siten, että poissaolo olisi mahdollista ainoastaan lakisääteisien perusteiden ja sairauden vuoksi. Korkeakoulusektoreiden lainsäädännön yhdenmukaistamiseksi säädetään lakisääteisistä poissaolosta myös ammattikorkeakouluissa.

Esitys on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä osana hallituksen rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanoa.

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä on pyydetty lausunnot ammatikorkeakouluilta ja yliopistoilta, Suomen yliopistot Unifi ry:ltä, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:ltä, oikeusministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Tilastokeskuksesta,

Opetushallitukselta, opiskelijajärjestöiltä sekä keskeisiltä työmarkkinajärjestöiltä.

Saaduissa lausunnoissa yliopistolain ja ammattikorkeakoululain opiskeluoikeutta, sen jatkamista ja menettämistä koskevien säännösten yhdenmukaistamista kannatettiin laajasti.

Lausunnonantajien enemmistö piti myös ensimmäisen opiskeluvuoden poissaolo-oikeutta koskevia säännöksiä perusteltuina. Muutama lausunnonantaja katsoi ehdotettujen säännösten lisäävän byrokratiaa ja hallinnollista työtä. Opiskelijajärjestöt pitivät ehdotuksia tarpeettomina samaan aikaan toteutettavan opiskelijavalintauudistuksen vuoksi. Näkövammaisten keskusliitto esitti, että myös opiskelijan vamman tulisi mahdollistaa poissaolevaksi ilmoittautuminen ensimmäisenä opiskeluvuonna, jos esimerkiksi tarvittavien apuvälineiden puuttuminen tai asumisjärjestelyt edellyttävät opiskelujen aloittamisen siirtämistä.

Muun poissaolo-oikeuden rajaamisen osalta lausunnonantajien näkemykset vaihtelivat enemmän. Ammattikorkeakoulut ja osa yliopistoista pitivät esityksiä tarkoituksenmukaisina ja opiskelijoiden kannalta kohtuullisina. Neljä yliopistoa ja opiskelijajärjestöt

sen sijaan vastustivat esitettyjä muutoksia ja katsoivat niiden aiheuttamien haittojen ylittävän niistä saatavat hyödyt. Muutama lausunnonantaja ehdotti lisäksi, että niin sanottuihin lakisääteisiin syihin tulisi lisätä opiskelijan oma sairaus vastaavasti kuin siitä on tarkoitus säätää ensimmäisen opiskeluvuoden poissaolon perusteena. Lausunnoissa esitetyt huomiot on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon esityksen jatkovalmistelussa ja erityisesti esityksen perusteluita on niiden perusteella täsmennetty.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnassa on käsiteltävänä korkeakoulujen opiskelijavalintojen uudistamista koskeva hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta (HE /2014 vp), jossa ehdotetaan myös muutettavaksi yliopistolain 39 ja 41 §:ää sekä ammattikorkeakoululain 29, 30 ja 32 §:ää. Muutokset tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015 ja niitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran otettaessa opiskelijoita syksyllä 2016 alkavaan koulutukseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Yliopistolaki

39 §. *Lukuvuosi ja opiskelijaksi ilmoittautuminen.* Pykälän 1 ja 2 momentit säilyisivät nykyisellään. Opiskelijan tulee jatkossakin joka lukuvuosi yliopiston määräämällä tavalla ilmoittautua läsnä olevaksi tai poissa olevaksi. Lähtökohtaisesti opiskelijalla on siten joka lukuvuosi oikeus itse päättää, ilmoittautuuko läsnä olevaksi vai poissa olevaksi.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa rajattaisiin opiskelijan oikeutta ilmoittautua poissa olevaksi heti ensimmäisenä lukuvuonna opiskelijan otettua vastaan opiskelupaikan. Ehdotettavan 3 momentin mukaan otettuaan opiskelupaikan vastaan opiskelija voisi ilmoittautua poissa olevaksi, jos hän ensimmäisenä lukuvuonna suorittaa asevelvollisuuslain (1438/2007), siviilipalveluslain (1446/2007) tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) mukaista palvelua, on äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaalla taikka on oman sairauden tai vamman vuoksi kyvytön aloittamaan opintojaan. Yliopisto määräisi jatkossakin ilmoittautumiseen liittyvistä käytännöistä, esimerkiksi siitä, miten lukuvuosi-ilmoittautumista voi lukuvuoden aikana muuttaa. Pykälää sovellettaisiin myös siirto-opiskelijaan, jota koskevat säännökset ehdotetaan lisättäväksi yliopistolakiin hallituksen esityksessä laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta (HE /2014 vp).

Pykälän 3 momentin 1 ja 2 kohdissa luetellut syyt vastaisivat yliopistolain 41 §:n 3 momentin mukaisia opiskeluoikeuteen liittyviä niin sanottuja lakisääteisiä syitä. Näiden syiden lisäksi oman sairauden tai vamman vuoksi opintojen aloittamiseen kykenemättömän olisi mahdollista ilmoittautua poissa olevaksi. Pykälän 3 momentin 3 kohdan mukaisella kykenemättömyydellä tarkoitettaisiin sairausvakuutuslain 8 luvun 4 §:n työkyvyttömyyden määritelmää vastaavasti sellaista sairaudesta johtuvaa tilaa, jonka kestäessä opiskelupaikan vastaanottanut on sairauden edelleen jatkuessa kykenemätön aloittamaan

opintojaan ensimmäisenä lukuvuonna. Opiskelija voisi olla kyvytön aloittamaan opintojaan heti ensimmäisen opiskeluvuonna myös oman vammansa vuoksi, esimerkiksi opiskelussa tarvittavien apuvälineiden puuttumisen tai asumisjärjestelyihin tarvittavan ajan vuoksi. Opiskelijan olisi yliopiston määräämänä ilmoittautumisaikana esitettävä riittävä selvitys kyvyttömyydestään opintojen aloittamiseen. Tällainen selvitys voi olla esimerkiksi sairauspäivärahaa koskeva päätös. Mikäli sairaus tai vamma ilmenee yliopiston määräämän ilmoittautumisajan jälkeen, se huomioitaisiin lain 42 §:n mukaista lisäaikaa myönnettäessä.

Muista kuin 3 momentissa luetelluista syistä ei olisi mahdollista ilmoittautua poissa olevaksi. Tällaiset syyt, esimerkiksi puolison tai lapsen sairaus taikka muu opiskelijan elämäntilanteeseen liittyvä syy, huomioidaan kuitenkin 42 §:n mukaista lisäaikaa myönnettäessä.

41 §. *Opiskeluoikeus.* Pykälän 1 ja 2 momentit säilyisivät nykyisellään. Pykälän 3 momentin sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että siinä lueteltujen niin sanottujen lakisääteisten syiden osalta viitattaisiin asevelvollisuuslakiin, siviilipalveluslakiin ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annettuun lakiin. Tutkinnon suorittamisaikaan ei säännöksen nojalla laskettaisi 3 momentissa luetelluista syistä johtuvaa poissaoloa. Mikäli opiskelija esimerkiksi perhevapaiden aikana ilmoittautuisi kuitenkin läsnä olevaksi ja jatkaisi opintojaan osaaikaisesti, tutkinnon suorittamisaika kuluisi normaalisti ja lapsen hoitamisesta johtuva opintojen mahdollinen viivästyminen huomioidaisiin sen sijaan yliopistolain 42 §:n mukaista lisäaikaa myönnettäessä. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että lakisääteisistä syistä johtuvien poissaolojen lisäksi tutkinnon suorittamisaikaan ei laskettaisi myöskään muuta enintään kahden lukukauden pituista poissaoloa, jonka ajaksi opiskelija on ilmoittautunut poissa olevaksi. Nykyisen yhteensä neljän lukukauden pituisen poissaolo-oikeuden lyhentämisellä on tarkoitus ohjata opiskelijoita nykyistä yhtäjaksoisempaan opiskeluun. Opiskeli-

joiden elämäntilanteet ovat hyvin erilaisia ja ne vaihtelevat myös opintojen aikana, minkä vuoksi poissaolo-oikeutta ei ole tarkoituksenmukaista lyhentää esitettyä enempää. Kahden lukukauden pituinen poissaolo, jota ei lasketa opintojen suorittamisaikaan, voisi sijoittua ensimmäistä opiskeluvuotta lukuun ottamatta mihin tahansa lukuvuosiin. Jos opiskelija on ollut poissa olevana ensimmäisen opiskeluvuoden ajan oman sairauden tai vamman vuoksi, myöhempiin lukuvuosiin sijoittuva poissaolo kuluttaisi opintojen suorittamisaikaa. Pykälän 4 momentti säilyisi entisellään.

1.2 Ammattikorkeakoululaki

14 §. Opetussuunnitelmat ja tavoitteellinen suorittamisaika. Uuden ammattikorkeakoululain 14 §:n 2 momentissa säädetään opintojen pituudesta. Tutkintoon johtavien opintojen pituudet määrittyvät käytännössä tutkintonimikekohtaisesti opintopistein määriteltujen laajuuksien kautta. Koska ammattikorkeakoulussa suoritettavien tutkintojen laajuudet vaihtelevat tutkintonimikkeittäin ja tutkintonimikkeistä säädetään valtioneuvoston asetuksella, ammattikorkeakoululakiin ei ehdoteta sisällytettäväksi lukuvuosiin perustuvia tavoitteellisia suorittamisaikoja. Pykälän 2 momentin terminologiaa ehdotetaan kuitenkin yhtenäistettäväksi yliopistolain 40 §:ää vastaavaksi. Pykälän mukaan kokopäiväopiskelijan tulisi voida suorittaa opinnot tavoitteellisessa suorittamisajassa eli opintojen laajuutta vastaavassa ajassa. Pykälän 3 momentissa säädetäisiin ammatillisen opettajankoulutuksen opintojen tavoitteellisesta suorittamisajasta.

29 §. Opiskelijaksi ilmoittautuminen. Pykälän 1 momentti vastaisi uuden ammattikorkeakoululain 29 §:ää kuitenkin siten, ettei siinä säädetäisi opiskelijan mahdollisuudesta perustellusta syystä muuttaa läsnä- tai poissaoloilmoitustaan lukuvuoden aikana. Pykälä vastaisi yliopistolain 39 §:n 2 momenttia. Opiskelijan on joka lukuvuosi ilmoitettava läsnä olevaksi tai poissa olevaksi ammattikorkeakoulun määräämällä tavalla ja tämä säännös kattaa myös ilmoittautumiskäytännöt lukuvuoden aikana tapahtuvien muutosten osalta. Näin ollen ehdotetulla muutok-

sella ei olisi vaikutusta nykykäytäntöön ja ammattikorkeakoulu voi jatkossakin määrätä myös siitä, miten lukuvuosi-ilmoittautumista voi lukuvuoden aikana muuttaa. Pykälän mukaan opiskelijan tulee joka lukuvuosi ammattikorkeakoulun määräämällä tavalla ilmoittautua läsnä olevaksi tai poissa olevaksi. Lähtökohtaisesti opiskelijalla olisi siten joka lukuvuosi oikeus itse päättää, ilmoittautuuko läsnä olevaksi vai poissa olevaksi.

Pykälän 2 momentissa rajattaisiin opiskelijan oikeutta ilmoittautua poissa olevaksi heti ensimmäisenä lukuvuonna opiskelijan otettua vastaan opiskelupaikan. Momentin mukaan otettuaan opiskelupaikan vastaan opiskelija voisi ilmoittautua poissa olevaksi, jos hän ensimmäisenä lukuvuonna suorittaa asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaista palvelua, on äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaalla taikka on oman sairauden tai vamman vuoksi kyvytön aloittamaan opintojaan. Pykälän 2 momenttia sovellettaisiin myös siirto-opiskelijaan, jota koskevat säännökset ehdotetaan lisättäväksi ammattikorkeakoululakiin hallituksen esityksessä laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta (HE /2014 vp).

Pykälän 2 momentin 1 ja 2 kohdissa luetellut syyt vastaisivat ammattikorkeakoululain 30 §:ään ehdotettavia opiskeluoikeuteen liittyviä niin sanottuja lakisääteisiä syitä. Näiden syiden lisäksi myös oman sairauden tai vamman vuoksi opintojen aloittamiseen kykenemättömän olisi mahdollista ilmoittautua poissa olevaksi. Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaisella kykenemättömyydellä tarkoitettaisiin sairausvakuutuslain 8 luvun 4 §:n työkyvyttömyyden määritelmää vastaavasti sellaista sairaudesta johtuvaa tilaa, jonka kestäessä opiskelupaikan vastaanottanut on sairauden edelleen jatkuessa kykenemätön aloittamaan opintojaan ensimmäisenä lukuvuonna. Opiskelija voisi olla kyvytön aloittamaan opintojaan heti ensimmäisen opiskeluvuonna myös oman vammansa vuoksi, esimerkiksi opiskelussa tarvittavien apuvälineiden puuttumisen tai asumisjärjestelyihin tarvittavan ajan vuoksi. Opiskelijan olisi ammattikorkeakoulun määräämänä ilmoittautumisaikana esitettävä riittävä selvitys kyvyttömyydestään opintojen aloittamiseen. Tällainen selvitys

voi olla esimerkiksi sairauspäivärahaa koskeva päätös. Mikäli sairaus tai vamma ilmenee ammattikorkeakoulun määräämän ilmoittautumisajan jälkeen, se huomioitaisiin lain 30 a §:n mukaista lisäaikaa myönnettäessä.

Muista kuin 2 momentissa luetelluista syistä ei olisi mahdollista ilmoittautua poissa olevaksi. Tällaiset syyt, esimerkiksi puolison tai lapsen sairaus taikka muu opiskelijan elämäntilanteeseen liittyvä syy, huomioidaan kuitenkin 42 §:n mukaista lisäaikaa myönnettäessä.

30 §. Opiskeluoikeus. Pykälän 1 momentti yhdenmukaistettaisiin vastaamaan yliopistolain 41 §:n 1 momenttia. Säännöksen 2 ja 3 momentissa huomioitaisiin 14 §:ään ehdotettava terminologinen muutos eli viitattaisiin 14 §:n 2 ja 3 momentissa säädettävään tavoitteelliseen suorittamisaikaan.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin poissaolojen vaikutuksesta opiskeluoikeuteen. Momentti vastaisi sisällöllisesti yliopistolain 41 §:n 3 momenttia. Opintojen suorittamisaikaan ei laskettaisi momentissa luetelluista niin sanotuista lakisääteisistä syistä johtuvaa poissaoloa. Mikäli opiskelija esimerkiksi perheväpöiden aikana ilmoittautuisi kuitenkin läsnä olevaksi ja jatkaisi opintojaan osa-aikaisesti, opintojen suorittamisaika kuluisi normaalisti ja lapsen hoitamisesta johtuva opintojen mahdollinen viivästyminen huomioitaisiin sen sijaan ammattikorkeakoululain 30 a §:n mukaista lisäaikaa myönnettäessä.

Lakisääteisistä syistä johtuvien poissaolojen lisäksi opintojen suorittamisaikaan ei laskettaisi myöskään muuta enintään kahden lukukauden pituista poissaoloa, jonka ajaksi opiskelija on ilmoittautunut poissa olevaksi. Tällainen poissaolo voisi johtua mistä tahansa opiskelijan elämäntilanteeseen liittyvästä syystä eikä opiskelijan tarvitsisi yksilöidä poissaolon syytä. Kahden lukukauden pituinen poissaolo, jota ei lasketa opintojen suorittamisaikaan, voisi sijoittua ensimmäistä opiskeluvuotta lukuun ottamatta mihin tahansa lukuvuosiin. Jos opiskelija on ollut poissa olevana ensimmäisen opiskeluvuoden ajan oman sairauden tai vamman vuoksi, myöhempiin lukuvuosiin sijoittuva poissaolo kulluttaisi opintojen suorittamisaikaa.

Yliopistolain 41 §:n 4 momenttia vastaavasti säännökseen lisättäisiin selvytyden vuoksi uusi 5 momentti, jonka mukaan opiskelijan katsotaan aloittavan tutkinnon suorittamisen siitä ajankohdasta, jolloin opiskelija vastaanottaa opiskelupaikan ammattikorkeakoulussa.

30 a §. Opiskeluoikeuden jatkaminen. Uuden ammattikorkeakoululain 32 §:n 2 momentin mukaan ammattikorkeakoulu voi myöntää opiskelijalle erityisestä syystä lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin opiskeluoikeuden jatkamisesta nykyistä yksityiskohtaisemmin ja yliopistolain 42 §:ää vastaavasti. Ehdotettava pykälä ei edellytä merkittäviä muutoksia ammattikorkeakoulujen nykyisiin lisäajan myöntämistä koskeviin käytäntöihin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin opiskelijan velvoitteesta hakea lisäaikaa ammattikorkeakoululta silloin, kun opiskelija ei ole suorittanut tutkintoa säädetyssä ajassa ja haluaisi suorittaa vielä puuttuvat opinnot. Hakemus voidaan tehdä ennen opiskeluoikeuden päättymistä, jos on ilmeistä, että opiskelija ei saa tutkintoa suoritettua säädetyssä ajassa. Hakemukseen liitettävän opintosuunnitelman olisi oltava sekä tavoitteellinen että toteuttamiskelpoinen. Vähimmäisedellytyksenä pidettäisiin suoritettavien opintojen yksilöintiä ja aikataulua niiden suorittamiseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin opiskeluoikeuden jatkamisen perusteista. Lisäaikaa tulisi myöntää tilanteessa, jossa ammattikorkeakoulu katsoo opiskelijalla olevan edellytykset saattaa opintonsa loppuun kohtuullisessa ajassa.

Tavoitteellisella ja toteuttamiskelpoisella suunnitelmalla tarkoitetaan sellaista suunnitelmaa, jonka mukaan puuttuvat opinnot suoritettaisiin ajanjaksona, jota ammattikorkeakoulu pitää kohtuullisena huomioiden opiskelijan voimassaolevien ja puuttuvien opintosuoritusten määrä ja laajuus suhteessa tutkinnon tavoitteelliseen suorittamisaikaan sekä aikaisemmat päätökset lisäajan myöntämisestä.

Ammattikorkeakoulun on riittävällä opintojen ohjauksella tuettava opiskelijoita suunnitelmia laadittaessa. Ammattikorkeakoulun tulisi opintosuunnitelmaa arvioidessaan ottaa

huomioon opiskelijan elämäntilanne. Opiskelijoiden henkilökohtaiset elämäntilanteet ovat siinä määrin erilaisia, ettei laissa ole mahdollista määritellä yksiselitteisesti edellytyksiä, joilla lisäaikaa voidaan myöntää. Ammattikorkeakoulun tulisi kuitenkin lisäaikaa myöntäessään ottaa huomioon opiskelijan sairauden tai vaikean elämäntilanteen, opiskelunaikaisen yhteiskunnallisen osallistumisen, kansainväliseen opiskelija- tai harjoittelijavaihtoon osallistumisen taikka systemaattisen huippu-urheiluun valmentautumisen vaikutus opiskeluun. Säännös mahdollistaa näin opintojen loppuun saattamisen opiskelijan elämäntilanteesta riippumatta.

32 §. Opiskeluoikeuden menettäminen. Pykälässä säädettäisiin opiskeluoikeuden menettämisestä silloin, kun opiskelija ei ole ilmoittautunut säädetyllä tavalla tai suorittanut opintojaan säädetyssä ajassa eikä opiskelija ole hakenut tai hänelle ei ole myönnetty lisäaikaa. Jos opiskeluoikeuden menettänyt henkilö haluaa myöhemmin jatkaa opintojaan, hänen olisi haettava ammattikorkeakoululta oikeutta päästä uudelleen opiskelijaksi. Opiskeluoikeuden palauttaminen ei tällöin edellyttäisi hakemista normaalin valintamenettelyn kautta vaan ammattikorkeakoulu palauttaisi sen hakemuksesta. Ammattikorkeakoulu määräisi menettelystä tarkemmin. Pykälä vastaisi sisällöllisesti yliopistolain 43 §:ää.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä elokuuta 2015. Ehdotettavia lakeja sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen opintonsa aloittaviin opiskelijoihin, joten laeilla ei puututtaisi takautuvasti ennen lakien voimaantuloa opintonsa aloittaneiden opiskelijoiden opiskeluoikeuteen.

3 Suhde perustuslakiin ja sääätämisyjärjestys

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Perustuslain 6 §:n 2 momentin mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, ter-

veydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Perustuslain syrjintäkielto kieltää myös välillisen syrjinnän eli sellaiset toimenpiteet, joiden vaikutukset tosiasiallisesti, vaikkakin vain välillisesti, johtaisivat syrjivään lopputulokseen. Tosiasiallisen yhdenvertaisuuden toteuttaminen saattaa kuitenkin edellyttää poikkeamista muodollisesta yhdenvertaisuudesta. Perustuslain yhdenvertaisuus- ja syrjintäkieltosääntely ei tämän vuoksi estä niin sanottua positivistista erityiskohtelua eli sellaisia tosiasiallisen tasa-arvon turvaamiseksi tarpeellisia toimia, joilla pyritään tietyn ryhmän aseman ja olosuhteiden parantamiseen (HE 309/1993 vp).

Esityksessä ehdotetaan korkeakoulusektoreiden lainsäädännön yhdenmukaistamista opiskelu- ja poissaolo-oikeuden määrittelyn sekä opiskeluoikeuden jatkamista ja sen menettämistä koskevien säännösten osalta. Ehdotettavat säännökset varmistavat eri korkeakoulusektoreilla opiskelevien yhdenmukaisen kohtelun erityisesti äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaiden sekä asevelvollisuuden suorittamisen aiheuttamien poissaolojen suhteen. Esityksessä huomioidaan merkittävimmät eri sukupuoliin kohdistuvat opintoaikoja pidentävät syyt, äitiys- ja vanhempainvapaan pitäminen sekä asevelvollisuuden suorittaminen ja varmistetaan se, etteivät ne aseta opiskelijoita kohtuuttomasti eri asemaan muihin opiskelijoihin nähden. Ehdotettavien poissaolo-oikeutta koskevien säännösten mukaan myös opiskelijan oman sairauden perusteella olisi mahdollista ilmoittautua poissa olevaksi myös ensimmäisenä lukuvuonna.

Perustuslain 16 §:n mukaan jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla säädetään, jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä. Säännöksen mukaan tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapaus on turvattu.

Oikeutta muuhun kuin perusopetukseen ei turvata perustuslaissa subjektiivisena oikeutena. Säännöksen tarkoittama opetuksen vapaus turvaa yliopistojen oikeuden opettaa haluamallaan tavalla niin sisällöllisesti kuin menetelmällisestikin. Perusoikeusuudistuk-

sen esitöiden mukaan opetuksen vapaus sisältää myös opiskelun vapauden eli oikeuden opiskella ja hankkia tietoja itseään kiinnostavista asioista (HE 309/1993 vp). Opiskelun vapauden on katsottu sisältävän lähinnä opiskelijan valinnanvapauden. Opiskelija voi muun muassa valita opintojensa sisällön ja painopisteen opiskeluoikeutensa määrittelyssä puitteissa, määritellä opintojensa etenemisvauhdin lainsäädännön ja opintoja koskevien määräysten mukaisesti, valita opetuksen, jota seuraa sekä valita opinnäytetyönsä aiheen ja toteuttamistavan opetusohjelman mahdollistamissa puitteissa (ks. esim. Olli Mäenpää, Yliopistolaki, 2009 ja Tarmo Miettinen, Tieteen vapaus, 2001). Perustusvaliokunta on katsonut opiskeluvapauteen kuuluvan myös mahdollisuuden suorittaa sivuaineopintoja toisissa tiedekunnissa (PeVL

3/1997 vp). Perustuslain 16 §:n ei sen sijaan voida katsoa estävän perusteltujen ajallisten rajoitusten asettamista korkeakouluopiskelijoiden opiskeluoikeudelle.

Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluoikeutta ja lukuvuosi-ilmoittautumista koskevia säännöksiä, jotka koskevat keskeisesti opiskelijoiden oikeuksia ja velvollisuuksia. Hallitus katsoo, että ehdotetut lait voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**yliopistolain 39 ja 41 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistolain (558/2009) 41 §:n 3 momentti sekä
lisätään 39 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

39 §

Lukuvuosi ja opiskelijaksi ilmoittautuminen

Otettuaan opiskelupaikan vastaan opiskelija voi ilmoittautua poissa olevaksi, jos hän ensimmäisenä lukuvuonna:

- 1) suorittaa asevelvollisuuslain (1438/2007), siviilipalveluslain (1446/2007) tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) mukaista palvelua;
- 2) on äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaalla; tai
- 3) on oman sairautensa tai vammansa vuoksi kyvytön aloittamaan opintojaan.

41 §

Opiskeluoikeus

Tutkinnon suorittamisaikaan ei lasketa poissaoloa, joka johtuu asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaisen palvelun suorittamisesta taikka äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan pitämisestä. Tutkinnon suorittamisaikaan ei lasketa myöskään muuta enintään kahden lukukauden pituista poissaoloa, jonka ajaksi opiskelija on ilmoittautunut poissa olevaksi 39 §:n mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa opintonsa aloittaneisiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki**ammattikorkeakoululain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammattikorkeakoululain (932/2014) 14, 29, 30 ja 32 § sekä
lisätään lakiin uusi 30 a § seuraavasti:

14 §

Opetussuunnitelmat ja opintojen tavoitteelliset suorittamisajat

Ammattikorkeakoulu päättää opetussuunnitelmista.

Ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tulee pituudeltaan vastata vähintään kolmen ja enintään neljän lukuvuoden päätoimisia opintoja. Erityisestä syystä tutkinto voi olla tätä pidempi. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tulee pituudeltaan vastata vähintään yhden lukuvuoden ja enintään puolentoista vuoden päätoimisia opintoja. Ammattikorkeakoulun on järjestettävä tutkintoon johtavat opinnot ja opintojen ohjaus niin, että kokopäiväopiskelija voi suorittaa opinnot niiden laajuutta vastaavassa ajassa (*tavoitteellinen suorittamisaika*).

Ammatillisen opettajankoulutuksen opintojen tavoitteellinen suorittamisaika on yksi vuosi.

29 §

Opiskelijaksi ilmoittautuminen

Opiskelijaksi hyväksytyn, joka on ilmoittanut ottavansa vastaan opiskelupaikan, tulee ammattikorkeakoulun määräämällä tavalla ilmoittautua ammattikorkeakouluun, minkä jälkeen hänet merkitään opiskelijaksi. Opiskelijan on joka lukuvuosi ammattikorkeakoulun määräämällä tavalla ilmoitettava läsnä olevaksi tai poissa olevaksi.

Otettuaan opiskelupaikan vastaan opiskelija voi ilmoittautua poissa olevaksi, jos hän ensimmäisenä lukuvuonna:

1) suorittaa asevelvollisuuslain (1438/2007), siviilipalveluslain (1446/2007) tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) mukaista palvelua;

2) on äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaalla; tai

3) on oman sairautensa tai vammansa vuoksi kykenemätön aloittamaan opintojaan.

30 §

Opiskeluoikeus

Opiskelijalla on oikeus suorittaa ammattikorkeakoulututkintoon tai ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavat opinnot ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä ja opetussuunnitelmassa määräämällä tavalla.

Kokopäiväopiskelijalla on oikeus suorittaa 1 momentissa tarkoitetut opinnot yhtä vuotta niiden tavoitteellista suorittamisaikaa pidemmässä ajassa. Muun opiskelijan 1 momentissa tarkoitettujen opintojen enimmäisajan perusteista määrätään ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä.

Ammatillisen opettajankoulutuksen opinnot saa suorittaa vuotta niiden tavoitteellista suorittamisaikaa pitemmässä ajassa. Osaisa-aikaisesti suoritettaviksi tarkoitetut opettajankoulutusopinnot on suoritettava kolmessa vuodessa.

Opintojen suorittamisaikaan ei lasketa poissaoloa, joka johtuu asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain tai naisten vapaaehtoisesta

asepalveluksesta annetun lain mukaisen palvelun suorittamisesta taikka äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan pitämisestä. Opintojen suorittamisaikaan ei lasketa myöskään muuta enintään kahden lukukauden pituista poissaoloa, jonka ajaksi opiskelija on ilmoittautunut poissa olevaksi 29 §:n mukaisesti.

Opiskelijan katsotaan aloittavan tutkinnon suorittamisen siitä ajankohdasta, jolloin opiskelija vastaanottaa opiskelupaikan ammattikorkeakoulussa.

30 a §

Opiskeluoikeuden jatkaminen

Ammattikorkeakoulu myöntää hakemuksesta opiskelijalle, joka ei ole suorittanut opintojaan 30 §:ssä säädetyssä ajassa, lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseksi, jos opiskelija esittää tavoitteellisen ja toteuttamiskelpoisen suunnitelman opintojensa saattamiseksi loppuun. Suunnitelmassa opiskelijan tulee yksilöidä suoritettavat opinnot ja aikataulu tutkinnon loppuun saattamiseksi.

Opiskeluoikeutta jatketaan, jos opiskelijalla huomioon ottaen hänen voimassa olevien ja puuttuvien opintosuoritustensa määrä ja laajuus sekä aikaisemmat päätökset lisäajan

myöntämisestä, on mahdollisuus saattaa opintonsa loppuun kohtuullisessa ajassa. Ammattikorkeakoulun tulee lisäaikaa myöntäessään ottaa huomioon opiskelijan elämäntilanne.

32 §

Opiskeluoikeuden menettäminen

Opiskelija, joka ei ole ilmoittautunut 29 §:ssä säädetyllä tavalla tai joka ei ole suorittanut opintojaan 30 §:ssä säädetyssä ajassa tai 30 a §:n mukaisessa lisäajassa, samoin kuin opiskelija, jolle ei ole myönnetty lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen, menettää opiskeluoikeutensa. Jos tällainen opiskelija haluaa myöhemmin aloittaa opintonsa tai jatkaa niitä, hänen on haettava ammattikorkeakoululta oikeutta päästä uudelleen opiskelijaksi. Hakemus voidaan tehdä osallistumatta 28 §:ssä tarkoitettuun opiskelijavalintaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa opintonsa aloittaneisiin sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 2014

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Opetus- ja viestintäministeri *Krista Kiuru*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

yliopistolain 39 ja 41 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistolain (558/2009) 41 §:n 3 momentti sekä
lisätään 39 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

<i>Voimassa oleva laki</i>	<i>Ehdotus</i>
39 §	39 §
<i>Lukuvuosi ja opiskelijaksi ilmoittautuminen</i>	<i>Lukuvuosi ja opiskelijaksi ilmoittautuminen</i>
-----	-----
41 §	<p><i>Otettuaan opiskelupaikan vastaan opiskelija voi ilmoittautua poissa olevaksi, jos hän ensimmäisenä lukuvuonna</i></p> <p><i>1) suorittaa asevelvollisuuslain (1438/2007), siviilipalveluslain (1446/2007) tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) mukaista palvelua;</i></p> <p><i>2) on äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaalla; tai</i></p> <p><i>3) on oman sairautensa tai vammansa vuoksi kyvytön aloittamaan opintojaan.</i></p>
Opiskeluoikeus	41 § Opiskeluoikeus
-----	-----
<p>Tutkinnon suorittamisaikaan ei lasketa poissaoloa, joka johtuu vapaaehtoisen asepalveluksen tai maanpuolustusvelvollisuuden suorittamisesta taikka äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan pitämisestä. Tutkinnon suorittamisaikaan ei lasketa muuta enintään neljän lukukauden pituista poissaoloa, jonka ajaksi opiskelija on ilmoittautunut poissa olevaksi 39 §:n mukaisesti.</p>	<p>Tutkinnon suorittamisaikaan ei lasketa poissaoloa, joka johtuu asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaisen palvelun suorittamisesta taikka äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan pitämisestä. Tutkinnon suorittamisaikaan ei lasketa myöskään muuta enintään kahden lukukauden pituista poissaoloa, jonka ajaksi opiskelija on ilmoittautunut poissa olevaksi 39 §:n mukaisesti.</p>
-----	-----

22
Voimassa oleva laki

HE 243/2014 vp
Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

*Ennen tämän lain voimaantuloa opintonsa
aloittaneisiin sovelletaan tämän lain voi-
maan tullessa voimassa olleita säännöksiä.*

2.

Laki**ammattikorkeakoululain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammattikorkeakoululain (932/2014) 14, 29, 30 ja 32 §, sekä
lisätään lakiin uusi 30 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

14 §

14 §

*Opetussuunnitelmat ja opintojen pituus**Opetussuunnitelmat ja opintojen tavoitteelliset suorittamisaajat*

Ammattikorkeakoulu päättää opetussuunnitelmista.

Ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tulee pituudeltaan vastata vähintään kolmen ja enintään neljän lukuvuoden päätoimisia opintoja. Erityisestä syystä tutkinto voi olla tätä pidempi. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tulee pituudeltaan vastata vähintään yhden lukuvuoden ja enintään puolentoista vuoden päätoimisia opintoja. Ammattikorkeakoulun on järjestettävä tutkintoon johtavat opinnot niin, että kokopäiväopiskelija voi suorittaa opinnot mainitussa ajassa.

Ammattikorkeakoulu päättää opetussuunnitelmista.

Ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tulee pituudeltaan vastata vähintään kolmen ja enintään neljän lukuvuoden päätoimisia opintoja. Erityisestä syystä tutkinto voi olla tätä pidempi. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tulee pituudeltaan vastata vähintään yhden lukuvuoden ja enintään puolentoista vuoden päätoimisia opintoja. Ammattikorkeakoulun on järjestettävä tutkintoon johtavat opinnot *ja opintojen ohjaus* niin, että kokopäiväopiskelija voi suorittaa opinnot *nii- den laajuutta vastaavassa ajassa (tavoitteellisen suorittamisaika)*.

Ammatillisen opettajakoulutuksen opintojen tavoitteellinen suorittamisaika on yksi vuosi.

29 §

29 §

*Opiskelijaksi ilmoittautuminen**Opiskelijaksi ilmoittautuminen*

Opiskelijaksi hyväksytyn, joka on ilmoittanut ottavansa vastaan opiskelupaikan, tulee ammattikorkeakoulun määräämällä tavalla ilmoittautua ammattikorkeakouluun, minkä jälkeen hänet merkitään opiskelijaksi. Opiskelijan on joka lukuvuosi ammattikorkeakoulun määräämällä tavalla ilmoitauduttava läsnä olevaksi tai poissaolevaksi. *Opiskelija voi perustellusta syystä muuttaa läsnä- tai pois-*

Opiskelijaksi hyväksytyn, joka on ilmoittanut ottavansa vastaan opiskelupaikan, tulee ammattikorkeakoulun määräämällä tavalla ilmoittautua ammattikorkeakouluun, minkä jälkeen hänet merkitään opiskelijaksi. Opiskelijan on joka lukuvuosi ammattikorkeakoulun määräämällä tavalla ilmoitauduttava läsnä olevaksi tai poissa olevaksi.

saoloilmoitustaan lukuvuoden aikana.

Otettuaan opiskelupaikan vastaan opiskelija voi ilmoittautua poissa olevaksi, jos hän ensimmäisenä lukuvuonna

1) suorittaa asevelvollisuuslain (1438/2007), siviilipalveluslain (1446/2007) tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) mukaista palvelua;

2) on äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaalla; tai

3) on oman sairautensa tai vammansa vuoksi kykenemätön aloittamaan opintojaan.

30 §

Opiskeluoikeus

Opiskelijalla on oikeus suorittaa ammattikorkeakoulututkintoon tai ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavat opinnot asianomaisen opetussuunnitelman sekä ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä määrättyjen perusteiden mukaisesti.

Kokopäiväopiskelijan on suoritettava 1 momentissa tarkoitetut opinnot viimeistään yhtä vuotta niiden laajuutta pidemmässä ajassa. *Opiskelija voi tekemänsä poissaoloilmoituksen perusteella olla poissa yhteensä kahden lukuvuoden ajan. Tätä aikaa ei lasketa opintojen enimmäisaikaan.* Muun opiskelijan 1 momentissa tarkoitettujen opintojen enimmäisajan perusteista määrätään ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä.

Ammatillisen opettajankoulutuksen opinnot on suoritettava viimeistään vuotta niiden laajuutta pitemmässä ajassa, *jollei ammattikorkeakoulu erityisestä syystä myönnä opiskelijalle tästä poikkeusta.* Osa-aikaisesti suoritettaviksi tarkoitetut opettajankoulutusopinnot on suoritettava kolmessa vuodessa.

30 §

Opiskeluoikeus

Opiskelijalla on oikeus suorittaa ammattikorkeakoulututkintoon tai ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavat opinnot *ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä ja opetussuunnitelmassa määräämällä tavalla.*

Kokopäiväopiskelijalla on oikeus suorittaa 1 momentissa tarkoitetut opinnot yhtä vuotta niiden tavoitteellista suorittamisaikaa pidemmässä ajassa. Muun opiskelijan 1 momentissa tarkoitettujen opintojen enimmäisajan perusteista määrätään ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä.

Ammatillisen opettajankoulutuksen opinnot *saa suorittaa* viimeistään vuotta niiden tavoitteellista suorittamisaikaa pitemmässä ajassa. Osa-aikaisesti suoritettaviksi tarkoitetut opettajankoulutusopinnot on suoritettava kolmessa vuodessa.

Opintojen suorittamisaikaan ei lasketa poissaoloa, joka johtuu asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaisen palvelun suorittamisesta taikka äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan pitämisestä. Opintojen suorittamisaikaan ei lasketa myöskään muuta enintään kahden lukukauden pituista poissaoloa, jonka ajaksi opiskelija on ilmoittautunut poissa olevaksi 29 §:n mukaisesti.

Opiskelijan katsotaan aloittavan tutkinnon suorittamisen siitä ajankohdasta, jolloin

opiskelija vastaanottaa opiskelupaikan ammattikorkeakoulussa.

30 a §

Opiskeluoikeuden jatkaminen

Ammattikorkeakoulu myöntää hakemuksesta opiskelijalle, joka ei ole suorittanut opintojaan 30 §:ssä säädetyssä ajassa, lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseksi, jos opiskelija esittää tavoitteellisen ja toteuttamiskelpoisen suunnitelman opintojensa saattamiseksi loppuun. Suunnitelmassa opiskelijan tulee yksilöidä suoritettavat opinnot ja aikataulu tutkinnon loppuun saattamiseksi.

Opiskeluoikeutta jatketaan, jos opiskelijalla huomioon ottaen hänen voimassa olevien ja puuttuvien opintosuoritustensa määrä ja laajuus sekä aikaisemmat päätökset lisäajan myöntämisestä, on mahdollisuus saattaa opintonsa loppuun kohtuullisessa ajassa. Ammattikorkeakoulun tulee lisäaikaa myöntäessään ottaa huomioon opiskelijan elämäntilanne.

32 §

Opiskeluoikeuden menettäminen

Opiskelija, joka ei ole ilmoittautunut 29 §:ssä säädetyllä tavalla, menettää opiskeluoikeutensa. Jos tällainen opiskelija haluaa myöhemmin aloittaa opintonsa tai jatkaa niitä, hänen on haettava ammattikorkeakoululta uudelleen opiskeluoikeutta.

Opiskelija, joka ei ole suorittanut opintojaan 30 §:n 2 momentissa säädetyssä ajassa, menettää opiskeluoikeutensa, jollei ammattikorkeakoulu erityisestä syystä myönnä hänelle lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen.

32 §

Opiskeluoikeuden menettäminen

Opiskelija, joka ei ole ilmoittautunut 29 §:ssä säädetyllä tavalla tai joka ei ole suorittanut opintojaan 30 §:ssä säädetyssä ajassa tai 30 a §:n mukaisessa lisäajassa, samoin kuin opiskelija, jolle ei ole myönnetty lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen, menettää opiskeluoikeutensa. Jos tällainen opiskelija haluaa myöhemmin aloittaa opintonsa tai jatkaa niitä, hänen on haettava ammattikorkeakoululta oikeutta päästä uudelleen opiskelijaksi. Hakemus voidaan tehdä osallistumatta 28 §:ssä tarkoitettuun opiskelijavalintaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa opintonsa

26
Voimassa oleva laki

HE 243/2014 vp
Ehdotus

aloittaneisiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.